

Luterisma mantojuma fonda 25. gadu jubileja

Luterisma mantojuma fonda
valdes priekšsēdētājs Juris Uļģis

Ievads

Šogad (2018) mēs svinam Luterisma mantojuma fonda 25. gadu darbību Latvijā. Tāpēc ir vērts paskatīties atpakaļ, lai novērtētu un saprastu, kādus projektus fonds ir paveicis, kuri cilvēki ir bijuši īpaši aktīvi, un kādos virzienos fonds ir darbojies. Lai izveidotu šādu kopskatu, tika izmantots bijušā fonda valdes priekšsēdētāja Jāņa Šmita (1997–2004) privātais arhīvs, kurā ir apkopoti dažādi vēsturiski dokumenti un daudzas fotogrāfijas par fonda darbību. Bez šī privātā arhīva, nebūtu bijis iespējams izveidot šo fonda darbības pārskatu. Tāpat neatsverams palīgs fonda vēstures apzināšanā bija privātas sarunas jeb intervijas ar cilvēkiem, kuri vistiešākā veidā ir bijuši saistīti ar fondu. Šeit būtu jāpiemin Andris Smilgdrīvs, Konstantīns Komarovs, Aleksandrs Bite, Jānis Šmits, Atis Vaickovskis u. c.

Ir jāpiebilst, ka šis raksts nav vēsturisks pētījums, bet gan fonda notikumu dalībnieku liecība un vērtējums. Tāpēc šis kopskats ir veidots cerībā, ka nākotnē tas varētu noderēt, lai veiktu nopietnāku vēsturisku pētījumu par Luterisma mantojuma fondu. Šī raksta autors noteikti apzinās arī savus trūkumus, kad atsevišķi fakti tiek izcelti un interpretēti, citi fakti tiek pieminēti tikai garāmejojot informācijas vai skaidrojuma trūkuma dēļ, un vēl citi fakti vispār netiek pieminēti. Līdz ar to, būtu ļoti vērtīgi, ja būtu vēl kāds cilvēks vai cilvēki, kuri atrastu laiku fonda vēstures pētīšanai un aprakstīšanai.

Ja jau runājam par fonda 25. gadu jubileju, tad mēs varētu fondu salīdzināt ar cilvēka dzīves gājumu, un iedalīt tā pastāvēšanu trīs periodos:

- 1) ???–1995 – ieņemšana un pirmie bērni.
- 2) 1996–2006 – pusaudža krīze un kļūšana par pieaugušiem.
- 3) 2007–2018 – nobriešanas gadi

Aplūkosim katru šo periodu pēc kārtas, lai saprastu fonda darbības vēsturi.

???–1995 – ieņemšana un augšana

Ne velti pašu fonda sākumu, ieņemšanu, apzīmēju ar trīs jautājuma zīmēm. Kad laulībā tiek ieņemts bērns, tad laulātie vairāk vai mazāk precīzi var noteikt to brīdi, kad tika ieņemts bērns. Ar fonda ieņemšanu nav tik vienkārši. Kad tas viss sākās?

Kā pirmo atskaites punktu gribētu pieminēt bildi (1. attēls), kurā ir attēlota LELB mācītāju tikšanās Tallinā (1988) ar Dr. Ūrasu Sārnivāru un Helsinku universitātes profesoru, lielu Latvijas draugu, Jouko Talonenu. Bildē ir ieraugāmi pazīstami LELB mācītāji – Ēriks Jēkabsons, Roberts Feldmanis, Jānis Vanags, Agris Sutra. Tas joprojām ir laiks, kad Latvija ir daļa no Padomju Savienības. Tajos gados bieži viesi Latvijā bija pārstāvji no Somijas luterāņu baznīcas, kurus ļoti interesēja kristiešu stāvoklis Padomju Latvijā. Viena no luterāņu

problēmām bija kristīgas literatūras trūkums. Pat Bībele bija "deficīts". Tāpēc jau tajos gados radās doma, ka varētu latviski iztulkot, piemēram, Ūrasa Sārnivāras grāmatu "Vai Bībelei var uzticēties?". Kad vaicāju Dr. Jouko Talonenam, vai šai tikšanās reizei Tallinā bija kāds sakars ar Luterisma mantojuma fonda izveidošanu, tad saņēmu noraidošu atbildi.¹ To var saprast, jo tajā laikā vēl nevienam neienāca prātā doma, nodibināt kādu organizāciju, kas tulkotu un izplatītu kristīgo literatūru LELBā. Taču doma, ka vajadzētu kaut ko iztulkot luterāņiem Latvijā, bija. Šeit es saskatu pašus pirmos iedīgļus fonda dibināšanas procesā.

Tajā pašā gadā (1988) mācītājs Ēriks Jēkabsons saņem vēstuli no Roberta Proisa (2. attēls), Konkordijas Teoloģiskā seminārā prezidenta. Šajā vēstulē Roberts Proiss piemin to, ka ir saņēmis vēstuli no drauga Dr. Ūrasa Sārnivāras, kurš raksta, ka Ērikam Jēkabsonam kā luterāņu mācītājam ir liela vajadzība pēc labas luterāņu teoloģiskas literatūras. Proiss piedāvā, lai Jēkabsons atsūta sarakstu ar grāmatām, kādas viņam būtu nepieciešamas kā mācītājam. Tāpat Proiss vaicā, vai un kā vispār ir iespējams šādas grāmatas nosūtīt uz Padomju Latviju.

Tātad no šiem diviem faktiem mēs redzam to, ka LELBā ir problēmas ar teoloģisko literatūru. Somi ir ieinteresēti palīdzēt. Savukārt, Misūrī sinodes luterāņu baznīcas seminārs Fortveinā ir gatavs palīdzēt ar teoloģisko literatūru. Kā vēlāk redzēsīm, visi šie faktori noteica fonda dibināšanu 1993. gadā.

1990. gada septembrī ir liels notikums LELBā, proti, teoloģijas seminārs tiek pārveidots par Teoloģijas fakultāti Latvijas Universitātē.² Arī fakultāte, tāpat kā seminārs, piedzīvo to, ka studentiem nav no kā mācīties, ka nav teoloģiskas literatūras svešvalodās, un vēl jo vairāk trūkums ir ieraugāms latviešu valodā.³

Paralēli šiem procesiem, noteikti ir jāpiemin profesora Roberta Feldmaņa faktors. Kā zināms, tieši Rīgas Mežaparka draudze, kurā viņš bija mācītājs, LELBam deva ļoti daudz jaunus teoloģijas studentus un vēlākos mācītājus.⁴ Roberta Feldmaņa nopelns, manuprāt, ir tajā, ka viņš lika "saviem dēliem" uzdot nopietnus jautājumus par mūsu luteriskās baznīcas identitāti un meklēt uz tiem atbildes. Kas ir luterāņi? Kāpēc mēs gribam palikt luterāņi? Kāpēc mēs mīlam tieši luterisko baznīcu? Protams, ka atbildes uz šādiem jautājumiem nevar iegūt bez atbilstošas teoloģiskās izglītības un literatūras. Kā to redzēsīm vēlāk, ne jau velti Roberts Feldmanis bija cieši saistīts ar fonda dibināšanu un darbību.

Autoram ir bilde, kurā uz Sv. Jēkaba kapu (Rīga) fona ir divi cilvēki – Andris Smilgdrīvs un Konstantīns Komarovs (3. attēls, 1992?). Šiem cilvēkiem bija liela loma fonda izveidošanā Latvijā un bijušajā PSRS teritorijā. Gan Smilgdrīvs, gan Komarovs bija tulki no angļu valodas. Voless Šulcs no Luterāņu Stundas (*Lutheran Hour*), kura aktīvi veica misijas darbu tūlīt pēc PSRS sabrukuma, aicināja šos divus vīrus tulkot viņa sprediķus un uzrunas krievu un latviešu valodā.

Paralēli ASV, 10.10.1992 tiek reģistrēts Luterisma mantojuma fonds (*Lutheran Heritage Foundation*) ar mērķi tulkot un izdot luteriski teoloģisku literatūru krievu valodā⁵, lai palīdzētu

---

¹ Faktiski, tas bija nepareizs jautājums, jo tāda "Luterisma mantojuma fonda" vispār vēl nebija.

² Šī raksta autors bija starp tiem pirmajiem teoloģijas studentiem, kuri šo fakultāti absolvēja 1993. gadā.

³ Joprojām atceros to prieku un liksmību, kuru piedzīvoju, kad bibliotēkā atradu nobružātu Mārtiņa Lutera "Lielā Katehisma" izdevumu senajā latviešu drukā. Atcerēsimies, ka 90-to gadu sākumā vairums teoloģijas studentu un sabiedrība kopumā nepārvaldīja angļu vai vācu valodu.

⁴ Tautā pa jokam runāja par "Mežaparka bīskapiju" vai "mežabrāļiem".

⁵ Ievērosim, vēl nebija doma par tulkošanu latviešu valodā.

atjaunot luterisko baznīcu bijušajā PSRS teritorijā. Šī fonda dibinātājs bija Roberts Rāns, Misūrī sinodes mācītājs, kurš palika bez draudzes.⁶ Roberts Rāns personīgi pazina Volesu Šulcu un apvaicājās viņam, par cik tas jau bija ieminis dažas takas bijušajā PSRS teritorijā, vai nav pazīstami kādi vietējie tulki. Volesam Šulcam bija uzreiz ko piedāvāt. No šī brīža, gan Andris Smilgdriņš, gan Konstantīns Komarovs, kļūst par ļoti aktīviem un ražīgiem fonda darbiniekiem un tulkotājiem daudz un daudz gadu garumā.⁷

Oficiāli reģistrējoties fondam ASV, 1992. gada nogalē tiek pieņemts arī lēmums par filiāles izveidošanu Latvijā, Rīgā. Tas notika kādas tikšanās laikā, kurā piedalījās LELB mācītāji Jānis Vanags, Guntis Kalme, Ilārs Plūme, pieminētais tulks Andris Smilgdriņš un Voless Šulcs kā fonda pārstāvis no ASV. Vēl paies apmēram viens gads, kad oficiāli tiks reģistrēts "Luteriskā mantojuma fonds" Latvijā.

Starplaikā mums ir saglabājusies vēstuļu sarakste starp Robertu Rānu un Robertu Feldmani. Divi Roberti. Šķiet, starp viņiem izveidojās ļoti labas attiecības un draudzība, par ko liecina daži fakti, kurus vēlāk pieminēšu. 1993. gada 26. aprīlī Rāna rakstītajā vēstulē (4. attēls) viņš pateicas Feldmanim par konfesionalisma gara izplatīšanu jauno mācītāju sirdīs, kuri ir iesaistīti fonda darbībā Rīgā. Rāns izsaka cerību, ka fonds spēs sniegt LELBam nepieciešamo palīdzību. Viņš piemin arī Čikāgas latviešu draudzes mācītāju Vili Vārsbergu, kura draudzi gribēja apmeklēt, meklējot atbalstu un palīdzību. Taču viņš nav pārliecināts par to, vai latviešiem Čikāgā būtu interese atbalstīt konfesionalas literatūras izdošanu.

Savukārt, 1993. gada 15. maija vēstulē (5. attēls) Feldmanis pateicas par aizlūgšanām, par to, ka *Sola Scriptura* un *Solus Christus* standarts tiek jauno brāļu ievērots. Tomēr Feldmanis piemin, ka teoloģijas fakultātē no Rietumiem ienāk arī liberālisms, un ka latviešu draudzes Amerikā, ieskaitot Vili Vārsbergu, diemžēl ir vairāk vai mazāk liberālas. Feldmanis, toreiz strādājot fakultātē par profesoru, piemin arī prodekāna Jura Rubeņa neseno atkāpšanos no amata, pie tam nosaucot viņu par *omnipotent dictator*.

Ir saglabājusies bilde (6. attēls), kurā ir redzami abi Roberti kopā Feldmaņa dzīvesvietā Mežaparkā. Feldmanis tur rokā gleznu, kurā ir Vecrīgas skats, skats uz Jāņa baznīcas torni un tam pieguļošajām ēkām. Kā zināms, Feldmanis Padomju Latvijas laikā daudzus gadus tur dzīvoja. Tagad šī glezna atrodas Luterisma mantojuma fonda galvenajā mītnē Makombā, Mičiganas štatā un autoram bija tā iespēja to nofotografēt.

Tā saucamo Feldmaņa faktoru fonda izveidošanā, kurš tika sākumā pieminēts, apstiprina vēl kāda vēstule, kuru 1993. gada 27. oktobrī rakstīja Andris Smilgdriņš un Ilārs Plūme Robertam Feldmanim (7. attēls). Atsaucoties uz Feldmaņa "milzīgo erudīciju un ticības dzīves pieredzi", viņš tiek sirsnīgi lūgts kļūt par fonda biedru. Tiek arī izteikta cerība, ka Feldmanis varētu uzrakstīt kādu vērtīgu rakstu jaunizveidotajam "biļetenam", kura pamatmērķis ir "sniegt luterisku aktuālu notikumu interpretāciju". Tāpat viņš tiek aicināts piedalīties Mārtiņa Lutera 510. gadu atceres pasākumā LELB konsistorijā 10. novembrī ar referātu par Mārtiņu Luteru. Šajā pasākumā klātesošie tikšot iepazīstināti ar fonda darbību.

---

⁶ Savā autobiogrāfijā, Roberts Rāns, šķiet, ar ironijas piedevu piemin kādu populāru joku ASV, kurš labi izskaidroja viņa situāciju, paliekot bez draudzes: "Draudzes grib 25 gadus jaunus mācītājus, ar 40 gadīgu kalpošanas pieredzi."

⁷ Konstantīns Komarovs joprojām ir atbildīgais par fonda darbību bijušajā PSRS teritorijā, atskaitot Baltijas reģionu.

Kā vēstulē tika pieminēts, šis pasākums arī notika un tajā savas uzrunas teica Roberts Feldmanis, Jouko Talonens un Jānis Vanags. Roberts Feldmanis savā īsajā uzrunā (8. attēls) piemin kādu problēmu LELB domāšanā: „.. it kā visur citur ārpus mūsu ticības pieredzes ir atrodamas vērtīgas mantas, bet mēs, lūk, esam tukšinieki ..”. Feldmanis uzdod dažādus jautājumus, kuri vienmēr ir bijuši svarīgi fonda turpmākajā darbībā: Ko tad nozīmē luterisms, ne tikai personīgi, mums, [SEP]bet arī visā pasaules plašumā? Feldmanis apgalvo, ka Lutērs ir kristīgās pasaules sirdsapziņa, [SEP]kristīgās draudzes biktstēvs, jo viņš devis atbildes uz visvarīgākajiem dzīves jautājumiem, piemēram, kas ir mūsu ticības pamats?, kā varam pastāvēt Dieva tiesas priekšā?.

Vēl pirms oficiālās reģistrācijas tiek nopublicēts pats pirmais fonda izdevums latviešu valodā – buklets "Labā vēsts par Jēzu". Viss iepriekš rakstūtais ir kā dažādi iedīgļi, kuri beigu beigās vainagojās fonda piedzimšanā 1993. gada beigās.

1993. gada 24. decembrī Reliģisko lietu departaments izsniedz reģistrācijas apliecību reliģiskajai organizācijai "Luteriskā mantojuma fonds" (9. attēls). Jaunizveidotajā fondā tiek izveidota valde šādā sastāvā: Ilārs Plūme (prezidents), Guntis Kalme, Aleksandrs Bite, Atis Vaickovskis, Jānis Šmits, Rolands Eimanis, Didzis Meļķis, Ivo Sildegis, Egons un Edmunds Muduļi. Atbildīgais sekretārs Andris Smilgdrīvs.

Tūlīt pēc reģistrācijas, 1994. gada janvārī iznāk vēstulē Feldmanim pieminētais "biļetens", kura oficiālais nosaukums ir "Mantojums" (Luteriskā Mantojuma Fonda mēnešraksts, 10. attēls). Mēnešraksta atbildīgais redaktors ir Jānis Šmits. Savukārt tulks Andris Smilgdrīvs, kurš vienlaicīgi ir arī fonda atbildīgais sekretārs, pirmajam mēnešrakstam pievieno pavadvēstuli (11. attēls). Tajā tiek pieminēts, ka "Mantojums" tiek nosūtīts visiem LELB mācītājiem un ka ir plānots to izdot katru mēnesi, orientējoties vairāk uz mācītājiem un teologiem. Katru mēnesi ir plānots publicēt teoloģiska un vēsturiska satura rakstus tematiskā veidā. Pavadvēstulē tiek rakstīts, ka "mēs uzskatām, ka esam atraduši šādu savu nišu un materiāli, kurus mēs publicēsim, mēģinās aizpildīt to relatīvo tukšumu, kurš joprojām pastāv tajā informācijas nozarē, kas saistās ar luterisku teoloģiju". Tiek sagaidītas atsauksmes par izlasīto. Pirmais izdevums ir bez maksas, taču nākošo izdevumu maksa būs Ls. 0.25.

"Mantojums" regulāri katru mēnesi tika publicēts trīs gadu garumā un noteiktai mācītāju daļai LELBā bija neatsverams palīgs luteriskās identitātes apzināšanā, mācīšanā un liecināšanā. Piemēram, ir saglabājušās Roberta Feldmaņa piezīmes, kurā ar roku ir uzrakstīts, kādi raksti ir iekļauti 1994. gadā iznākušajos "Mantojumos" (12. attēls). Virsraksts šīm piezīmēm ir šāds – Mantojums, Lutera un Luterisma teoloģija. Šķiet, ka šis ir viens no piemēriem, kurš labi parāda Feldmaņa ieinteresētību fonda darbībā un pirmajos fonda centienos izdot teoloģiska rakstura mēnešrakstu.

1994. gada pavasara bukletā, kuru izdeva Luterisma mantojuma fonds ASV ir aicinājums ziedot Mārtiņa Lutera darbus jaunizveidotās fonda filiāles Rīgā bibliotēkai, kuru izmantotu luterāņu mācītāji un draudžu locekļi (13. attēls). Tiek pieminēts, ka mācītāji, kuri jau lieto šo bibliotēku, gribētu tajā arī ieraudzīt visus Lutera darbu sējumus angļu un vācu valodā. Šajā faktā mēs redzam vēl vienu norādi uz to, cik ļoti fonds bija ieinteresēts palīdzēt LELB ar labu bibliotēku. Ar laiku arī tika izveidota diezgan apjomīga bibliotēka, taču pēc t. s. šķelšanās, to paņēma līdzīgs Augsburgas institūts.

Deviņdesmito gadu pirmajā pusē mūsu sabiedrība, arī LELB, saskārās ar dažādu nedzirdētu, nepazīstamu un jaunu reliģisku kustību veidošanos. Masu mēdijos un tautas apziņā

tās dēvēja par sektām. Tas bija jauns izaicinājums (ja var tā izteikties, tad reliģiskajā tirgū parādījās daudz jauni un konkurējoši produkti) un fonds izdeva bukletu sēriju "Kā atbildēt?", lai palīdzētu cilvēkiem saprast un izvērtēt šīs jaunās sektas. Šajā sērijā iznāca bukleti par Jehovas Lieciniekiem, Pēdējo Dievu Svētajiem jeb mormoņiem, Sātanistiem, Transcendentālo Meditāciju, Austrumu Reliģijām, *New Age* kustību. Tie bija pirmie nopietnie mēģinājumi izglītot mūsu sabiedrību par jaunajām reliģiskajām kustībām un fondam tajā bija galvenā loma mūsu sabiedrībā.

1995. gada 13. novembrī notiek kāds zīmīgs pavērsiens – tiek nodibināts jauns SIA "Augsburgas Institūts" (likvidēts 18.09.2018) šādā sastāvā: Gundars Bākulis – direktors ar paraksta tiesībām, Jānis Dimza – komercdirektors ar paraksta tiesībām, Aleksandrs Bite, Ilārs Plūme. Kāpēc vajadzēja izveidot šo Augsburgas Institūtu paralēli jau esošajam fondam? Viena no domām bija šāda: Augsburgas Institūts turpmāk veiktu izglītības darbu, bet fonds nodarbosies ar publikācijām. Svarīgi atcerēties to, ka 1995. gadā luterāņu mācītāju teoloģiskajā izglītībā ir sava veida vakums, jo LU Teoloģijas fakultāte ir aizgājusi liberālisma virzienā un LELB vairs nevēlas sadarbību ar šo fakultāti. Arī patreiz darbojošā Lutera Akadēmija toreiz vēl nebija. Tātad tajā laikā bija ļoti aktuāls jautājums par turpmāko luterāņu mācītāju izglītošanu. Un kāpēc gan lai to nedarītu jaunizveidotais Augsburgas Institūts. No šodienas perspektīvas raugoties, šķiet, naiva un ambicioza doma. Ir liela iespēja, ka Augsburgas Institūta izveidošanā bija iesaistīti vairāki faktori, gan šis iepriekš pieminētais, gan bagātīgi plūstoši dolāri no ASV, gan personīgās iedomas un ambīcijas.

1996–2006 – pusaudža krīze un kļūšana par pieaugušiem

1996. gadā fondā ir krīze, ko esmu nodēvējis par pusaudža krīzi, kuru fondam pārvarot, ir izdevies atkal no jauna nostāties uz savām kājām un kļūt par pieaugušu cilvēku. Kas tad notika? Kā tas notika? Kāpēc tas notika?

Uz pirmo jautājumu ir daudz maz viegli atbildēt. Atsauksos uz fonda dibinātāja ASV Roberta Rāna autobiogrāfiskajām piezīmēm grāmatā "Jēzus nekad nepieviļ!"⁸. 1996. gada 16. oktobra piezīmē viņš raksta, ka Luteriskā⁹ mantojuma fonds tiek likvidēts un visas fonda mēbeles, datori un apjomīgā bibliotēka tiek pārņemta Augsburgas Institūta pārziņā.

Līdz fonda likvidācijai ir veduši vairāki, savstarpēji saistīti notikumi. Pirmais, Augsburgas Institūta izveidošana paralēli fondam, bija viens no tiem. Otrs svarīgs notikums ir fonda un Augsburgas Institūta pārceļšanās uz jaunizremontētām telpām Miesnieku ielā 12, Vecrīgā (14. attēls). Šīs prestižās vietas ēka tika pilnībā restaurēta par Luterisma mantojuma fonda ASV un Evaņģēliski Luteriskās baznīcas sinodes lielajiem naudas līdzekļiem. Trešais visnozīmīgākais notikums ir šķelšanās LELBā, kuru izraisīja Doles draudzes paziņojums 1996. gada 6. septembrī (15. attēls). Šis draudzes mācītājs bija Ilārs Plūme, kurš vienlaicīgi vadīja Luteriskā mantojuma fondu. Doles draudzes paziņojuma saturs bija šāds: LELBā nepastāv vienota izpratne par Evaņģēlija sludināšanu un sakramentu pārvaldīšanu un Konsistorija nepilda pienākumu, rūpēties par to, lai mācītāji nesludinātu neko, kas būtu pret Svētajiem Rakstiem.

---

⁸ Robert Rahn, *Jesus Never Fails*.

⁹ Ievērosim, ka sākotnēji fonda nosaukumā bija vārds "luterisks", bet pēc krīzes izveidojās jauns fonds, kura nosaukumā līdz pat šim brīdim ir vārds "luterisms".

Tāpēc Doles draudze noraida altāra sadraudzību ar visām tām draudzēm, kas ignorē vai apzināti pārkāpj Baznīcas Satversmes preambulas nosacījumus. Tāpat šajā paziņojumā Doles draudze aicina vērsties pie sevis visas tās draudzes, kas vēlas palikt uzticīgas Svētajiem Rakstiem un luterāņu ticības apliecībām, lai vienotos par altāra sadraudzības iespējām.

Pēc divām nedēļām seko arhibīskapa Jāņa Vanaga paziņojums (16. attēls). Tajā tiek noraidītas Doles draudzes apsūdzības, tiek norādīts uz to, ka draudze ir pārkāpusi Satversmē noteikto procedūras kārtību. Tāpat arhibīskaps norāda uz to, ka līdztekus Doles un Bulduru draudzēm, mācītājs Ilārs Plūme darbojas arī fondā un Augsburgas Institutā (starp citu, pārkāpjot Satversmes 82. pantu). Arhibīskaps piemin svarīgu detaļu, ka fonda Latvijas nodaļa ir izveidota, Konsistorijai vienojoties ar starptautisko LMF, ar mērķi izdot latviešu valodā luteriskos ticības apliecības rakstus, Lutera darbus un citus reformācijas klasikas darbus. Kā fonda prezidentam, I. Plūmem tiek pārmests, ka fonds ir izdevis "kaudzi "Mantojumu", virkni otršķirīgas nozīmes izdevumu, ir iekārtojis sev elegantu biroju Vecrīgā", bet Konkordijas grāmata joprojām nav pieejama.

1996. gada 16. novembrī ar Konsistorijas lēmumu Ilārs Plūme vairs nav LELB mācītājs. Kāpēc tik ātri? Zinot, cik parasti lēni, apsverot visu par un pret, LELBā tiek pieņemti lēmumi par mācītāju atstādināšanu, šis gadījums izraisa jautājumu – kāpēc tik ātri? Autoram ir divas versijas. Pirmkārt, ar šādu nostāju Doles draudzes mācītājs bija ļoti neērts pastāvošajai kārtībai Konsistorijā. Otrkārt, I. Plūme pats uzprasījās. Viņš gribēja, lai tiek izņemts no mācītāju saraksta, jo bija jau sev nodrošinājis gan siltu vietu elegantā Vecrīgas birojā, gan labu algu no saviem atbalstītājiem ASV.

Pēc četrām dienām tiek publicēts Rīgas Biķeru draudzes aicinājums (17. attēls), kurā tiek atgādināts, ka divi LELB mācītāji – Modris Plāte un Andrejs Kavacis mācītāju konferencē ir publiski nolieguši luterāņu ticības apliecības, taču nav sekojusi pilnīgi nekāda reakcija no Konsistorijas puses, tādējādi tā neveic savu galveno funkciju, proti, mācības pārraudzīšanu.

Šīs šķelšanās atskaņas ir dzirdamas arī ASV. Roberts Rāns savā autobiogrāfijā piemin to, ka fonds ASV tiek vainots LELB šķeltniecībā. Lai noraidītu šādas apsūdzības pret Robertu Rānu un viņa izveidoto fondu, arhibīskaps Jānis Vanags runā ar tā laika Luterāņu baznīcas Misisūrī sinodes prezidentu Dr. Beriju.

Interesanta ir I. Plūmes vēstule Robertam Rānam, kura ir rakstīta īsi pēc šiem notikumiem, 1997. gada Epifānijā: "... Šī diena ir manas ordinācijas diena, kura notika 1990. gadā. Tā ir diena, kad atceramies trīs gudros no Austrumiem, kuri atstāja Jeruzālemi, lai dotos uz Bētlemi. Baznīcas tradīcija saka, ka viņi bija trīs. Es nezinu, vai tā bija, taču tā ir līdzīga situācijai Latvijā, jo trīs luterāņu draudzes atstāja ekumēniski sabojāto Jeruzālemi, lai dotos uz konfesionālo Bētlemi. Divās no šīm draudzēm es turpinu gana darbu, kuru Kungs man ir devis caur šo draudžu aicinājumu. Zvaigzne, kura mūs veda no Jeruzālemes uz Bētlemi, bija konfesionālā literatūra, kura īsti un skaidri atklāj Bībeles garīgo bagātību. Šo teoloģisko domāšanu iesāka mūsu brālis Amerikā, Erlings Teigens, Voless Šulcs un Tu, Bob. Vēl reiz par to Tev pateicos, lai gan ir žēl, ka pēdējā gadā Tu neesi bijis īpaši labs pret stādu, ko pats esi stādījis..."¹⁰

---

¹⁰ *Jesus Never Fails*, 77.–78. lpp.

Savās piezīmēs Roberts Rāns raksta, ka pēc šķelšanās LELBā, viņš I. Plūmem iesaka atstāt fonda prezidenta amatu. Taču tā vietā, fonds tiek likvidēts un viss fonda īpašums pāriet Augsburgas Institūta rīcībā.

1997. gada 30. septembrī notika fonda atdzimšana kā bezpeļņas organizācija SIA "Luterisma mantojuma fonds" (18. attēls). Fonda jaunā valde ir šādā sastāvā: Atis Vaickovskis, Guntis Kalme, Jānis Ginters, Jānis Šmits un Andris Smilgdrīvs. Par atjaunotā fonda valdes priekšsēdētāju ievēl Jāni Šmitu (19. attēls), bet direktoru – Andri Smilgdrīvu. Var tikai apbrīnot un uzslavēt Roberta Rāna un Luterisma mantojuma fonda ASV neatlaidību, turpināt darboties LELB teologu un draudžu locekļu izglītošanas darbā, ņemot vērā šo krīzi un atsevišķu cilvēku neuzticību un pievilšanu.

Atjaunotā fonda, jaunā valdes priekšsēdētāja Jāņa Šmita vadībā (1997–2004), pirmais lielais projekts bija sadarbībā ar Tieslietu Ministrijas Kriminoloģijas centru tapusi grāmata "Netradicionālās Reliģiskās kustības un sektas: socioloģiskie un kriminoloģiskie aspekti" (1998). Šī grāmata apkopojā tāda paša nosaukuma konferences referātus, kura notika 1998. gada 30. janvārī. Šeit mēs redzam fonda kārtējo ieinteresētību, sadarbojoties ar valsti, risināt "sektu" problemātiku Latvijas sabiedrībā.

Neraugoties uz to, ka Augsburgas Institūts paņēma sev līdz visu bibliotēku, Luterisma mantojuma fonds ASV atkal no jauna sāka sūtīt teoloģisko literatūru LELB vajadzībām. Piemēram, 1997. gadā tiek nosūtītas 75 kastes ar teoloģiskajām grāmatām jaunajam LELB teoloģiskajam semināram "Lutera akadēmijai", kuras pirmais rektors daudzu gadu garumā bija Dr. Reinharde Slenska no Vācijas. Ir saglabājusies bilde, kurā pie viena kafijas galda sēž Roberts Rāns, Andris Smilgdrīvs un Reinharde Slenska (20. attēls). Nav īsti zināms par ko bija sarunas, bet viena no iespējām ir tāda, ka tika runāts par to, kā palīdzēt jaunajai Lutera akadēmijai ar grāmatām svešvalodās un tulkojumiem latviešu valodā. Rūpes par jaunizveidoto Lutera akadēmiju ir ieraugāmas arī Roberta Rāna autobiogrāfiskajā piezīmē par 1998. gada 8. jūniju, kad fonds ASV iedod arhibīskapam Vanagam čeku par \$5000,00, kā naudu semināra izveidošanai.

Kaut arī krīze ir pagājusi, tomēr divus gadus pēc tās, 1998. gada Neatkarīgās Rīta avīzes numurā parādās raksts "Reliģiskās organizācijas parādos" (21. attēls). Izrādās, ka iepriekšējais "Luteriskā mantojuma fonds" ir palicis parādā valsts budžetam Ls. 5115,08 apmērā. Priekš tiem laikiem, tā ir diezgan ievērojama summa, kas nav samaksāta nodokļos.¹¹ Jānis Dimza, Augsburgas Institūta komercdirektors, saskaņā ar šo rakstu, noliedza, ka Augsburgas Institūts būtu fonda mantnieks. Viņš apgalvoja, ka Luteriskā mantojuma fonda mantnieks ir cita organizācija – Luterisma mantojuma fonds. Ar to viņš gribēja pateikt, ka parāds ir jānomaksā jaundibinātajam fondam. Bez komentāriem!

Kurš tad nomaksāja parādu? LELB? Jaunatdzimušais fonds? Augsburgas Institūts? Nē! Parādu nomaksāja Roberta Rāna dibinātā organizācija ASV. Var tikai atkal ar pateicību apbrīnot fonda ASV vēlmi turpināt iesākto darbu, neraugoties uz "latviešu bāleliņu" vairākkārtējo "uzmetienu".¹² Autobiogrāfiskajās piezīmēs 1998. gada novembrī R. Rāns, šķiet, ar lielu ironijas devu, garāmejojot piemin, ka tajā laikā daži Augsburgas Institūta darbinieki braukāja ar labām, jaunām mašīnām.

---

¹¹ Ekvivalents 2018. gadā būtu apmēram EUR 25-30 tūkstoši.

¹² Iespējams, šeit lielu lomu nospēlēja Andra Smilgdrīva labās attiecības ar Robertu Rānu.

2001. gadā beidzot tiek publicēta "Vienprātības grāmata". Tiesa gan, to izdod Augsburgas Institūts, jo bija apņēmies pabeigt to, kas bija iesākts pirmā fonda pastāvēšanas laikā. Diemžēl šis lielais notikums, kā nekā pirmo reizi latviešu valodā kopš Reformācijas laika tiek izdots luterāņu ticības apliecību apkopojums latviešu valodā, netiek svinēts un nenotiek nekādas svinības LELB ietvaros. Ir tikai bilde, kurā toreizējās LELB Konsistorijas zālē ir redzami Andris Smilgdrivs, Jānis Šmits, Jānis Vanags un Roberts Rāns, kuri abi kopā savās rokās tur Vienprātības grāmatas pirmo izdevumu (22. attēls). Ir vilšanās par šīs grāmatas priekšvārdu, kuras autors bija Gundars Bākulis. Priekšvārdā tiek kritizēta LELB. R. Rāns savās piezīmēs uzdod jautājumus: Ko darīt? Izgriezt priekšvārda lapas? Vai varbūt tās tomēr atstāt vēsturei? Kā *concordia* (vienprātība) ir kļuvusi par *disconcordia* (nevienprātību)? Tiek pieņemts lēmums, ka ir jāstrādā pie jauna izdevuma. Aizsteidzoties laikam pa priekšu, 2012. gada aprīlī notiek "Vienprātības grāmatas" otrā izdevuma atklāšanas svētki LELB virsvaldē¹³. Otrajā izdevumā jaunatdzimušais Luterisma mantojuma fonds veica teksta literāro un teoloģisko redakciju, pievienoja arhibīskapa Jāņa Vanaga priekšvārdu, kurā vēsturiski tika atspoguļota Vienprātības grāmatas tapšana.

2001. gadā Augsburgas Institūts nokārto vēl vienu senu parādu no fonda laikiem, proti, tiek publicēta Ūrasa Sārnivāras grāmata "Vai Bībelei var uzticēties?" (23. attēls). Atcerēsimies pašā sākumā pieminēto saikni starp somu un latviešu luterāņu pirmajām saiknēm un sapņiem vēl Padomju Latvijas laikā.

90-tajos gados LELB lēnām un pakāpeniski veidoja attiecības ar dažādām baznīcām pasaulē. Viena no tām bija Luterāņu baznīca Misūrī sinode. Jau no pašiem sākumiem šī baznīca ASV deva iespēju LELB mācītājiem, piemēram, Ilāram Plūmem, Guntim Kalmem, Jurim Uļģim, Sandrai Ginterei, Didzim Stilvem un vēl dažiem iegūt labu teoloģisko izglītību un grādus Konkordijas teoloģijas semināros Seintluisā un Fortveinā. Ar šīs baznīcas finansiālo atbalstu tika realizēti ļoti daudzi projekti izglītības jomā. Īpaši jāpiemin Lutera akadēmijas ēkas pilnīga rekonstrukcija Doma laukumā pretim Herdera piemineklim. Arī Roberts Rāns un viņa dibinātais fonds ir cieši saistīts ar Misūrī sinodes draudzēm un mācītājiem. Tātad fonda, līdzīgi kā Misūrī sinodes, interese vienmēr ir bijusi atbalstīt kristīgo izglītību LELBā. Ne jau velti, piemēram, ir saglabājusies bilde (2002. gada 19. janvāris, 24. attēls) no tikšanās Luterisma mantojuma fonda birojā Brīvības ielā. Šajā bildē ir redzami fonda darbinieki J. Šmits, J. Smilgainis, G. Kalme, J. Uļģis, arhibīskaps Jānis Vanags un Misūrī sinodes prezidents Kišniks un vēl citi fonda atbalstītāji Latvijā. Šī bilde, manuprāt, ir labs simbols tam, kādā kontekstā Luterisma mantojuma fonds arvien ir darbojies un darbojas. Fonds arvien ir atbalstījis luterāņu teoloģisko izglītību LELBā. LELB jau daudzu gadu garumā sadarbojas ar Misūrī sinodi. Fonds ASV ir viena no Misūrī sinodes neatkarīgajām organizācijām un ir ļoti daudz palīdzējis ar kristīgo izglītību Latvijā.

2002. gadā Lutera akadēmijas zālē notiek svinīga Mārtiņa Lutera "Baznīcas Postillas" 2. sējuma atklāšana, kurā apsveikuma vārdus sacīja arī arhibīskaps Jānis Vanags (25. attēls). Kā zināms, fonds pavisam kopā ir izdevis piecus sējumus ar Lutera sprediķiem katrai svētdienai vairāku gadu garumā. Galvenais iniciators šo postillu publicēšanai bija profesors Roberts Feldmanis. Tātad atkal "Feldmaņa faktors" fonda vēsturē.

---

¹³ Pirms tam Virsvaldi dēvēja par Konsistoriju.

2003. gada 28. oktobrī fonda vadītājs Jānis Šmits no LR Nacionāliem bruņotiem spēkiem saņem goda rakstu par ieguldījumu bruņoto spēku stiprināšanā (26. attēls). Šeit kā piemērs ir jāpiemin kabatas formāta grāmata, kuru izdeva fonds, un kuras nosaukums visu pasaka – "Lūgšim Dievu! Karavīru ģimenes lūgšanas." Līdz pat šai dienai, fonds ir atbalstījis bruņoto spēku kapelānu dienestu ar grāmatu dāvināšanu karavīriem. Vēl vairāk, tādi aktīvi fonda atbalstītāji un darbinieki kā Atis Vaickovskis un Juris Uļģis vairākus gadus ir darbojušies bruņotajos spēkos attiecīgi kā virskapelāns un kapelāns. Jāpiemin, ka arī Jānis Šmits ir darbojies kā NBS kapelāns.

2004. gada nogalē notiek viens nepatīkams gadījums fonda vēsturē. Saeimas deputāts Edgars Jaunups (Jaunais Laiks) Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB) lūdz izvērtēt un nepieciešamības gadījumā novērst Jāņa Šmita, Saeimas sekretāra, iespējamo likuma pārkāpumu, vienlaikus ieņemot gan augstas valsts amatpersonas, gan kapitālsabiedrības vadītāja amatu. Fonda vadītājs Jānis Šmits saņem izsaukumu no KNAB (27. attēls).

Par šo iespējamo likuma pārkāpumu Jaunups 28. oktobrī paziņoja Saeimas debašu laikā. Jaunups, atsaucoties uz "Lursoft" datu bāzē pieejamo informāciju, norādīja, ka Šmits ieņem valdes priekšsēdētāja amatu ASV, Mičiganā, reģistrētam uzņēmumam piederošajā bezpeļņas organizācijas SIA "Luterisma mantojuma fonds".

LETA 1. novembrī ziņo, ka Saeimas sekretārs Jānis Šmits (LPP) šodien iesniedz bezpeļņas organizācijas SIA "Luterisma mantojuma fonds" valdei iesniegumu ar lūgumu atbrīvot viņu no valdes priekšsēdētāja amata pienākumu pildīšanas. Šo atkāpšanos Jānis Šmits balstīja KNAB atzinumā, kuru pats pieprasīja, un šajā atzinumā, lai novērstu interešu konfliktu, viņam tiek aizliegts ieņemt amatus fondā (28. attēls).¹⁴

Iesniegumā fondam Šmits arī atzīst, ka saskaņā ar likumu "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" valdes priekšsēdētāja amata "Luterisma mantojuma fondā", kuru viņš ieņēma, "savienošana ar deputāta darbu nav atļauta".¹⁵

Pēc šī incidenta par fonda vadītāju kļūst LELB mācītājs Jānis Smilgainis (2004–2007), kurš pirms tam fondā bija atbildīgs par grāmatu izplatīšanu draudzēs (29. attēls). Viņa vadības laikā tika turpināti iesāktie grāmatu projekti, kā arī attīstīta grāmatu izplatīšana LELB draudzēs. Šajā laikā apmēram 80. draudzēs ir izveidoti "grāmatu galdi", kuros draudžu locekļi varēja iegādāties fonda publicētās grāmatas.

2007–2018 – nobriešanas gadi

2007. gadā fonda juridiskais statuss ir nomainījies uz "nodibinājumu", un par jauno valdes priekšsēdētāju ir ievēlēts Juris Uļģis. Šeit ir kāda neliela vēsturiska ironija. Kā jau iepriekš vairākkārtīgi tika uzsvērts, fonds arvien ir atbalstījis luterāņu teoloģisko izglītību un Luterā

---

¹⁴Likums, protams, ir jāievēro, taču šajā gadījumā, šķiet, ierēdņi uz šo jautājumu ir skatījušies nevis pēc būtības, bet gan pēc "burta". Fonds ir bezpeļņas organizācija, kurai brīvprātīgi ziedo cilvēki, lai tiktu tulkotas un izdotas grāmatas misijas vajadzībām. Arī valdes priekšsēdētāja amats bija neatalgots amats. Kāds gan šeit varētu būt interešu konflikts?

¹⁵ Uz to brīdi, saskaņā ar fonda sapulces protokolu Nr. 2004/1 valdē ir ievēlēti seši cilvēki: Jānis Šmits (pr-tājs), Jānis Ginters, Guntis Kalme, Atis Vaickovskis, Aleksandrs Bite, Juris Uļģis. Savukārt, Andris Smilgdrivs ir iecelts par direktoru uz trīs gadiem.

akadēmiju. Taču Lutera akadēmijā 2007. gadā tika veikta "reorganizācija", kuras rezultātā pasniedzēji Aleksandrs Bite un Juris Uļģis, kas vienlaicīgi bija aktīvi fonda atbalstītāji, tika atlaisti no darba bez jebkādiem paskaidrojumiem. Pateicoties šai atlaišanai, Jurim Uļģim tika piedāvāts fonda vadītāja darbs. Un līdz pat šai dienai fonds aktīvi atbalsta Lutera akadēmiju ar teoloģisku literatūru latviešu valodā un kopīgi organizē vēsturiski-teoloģiskas konferences, kā arī Reformācijas dienas svinību pasākumus.

2007-2008 gadi fonda darbībā sakrita ar "treknajiem gadiem" Latvijā. Tāpēc, piemēram, 2008. gadā fondā bija ļoti straujš izdoto grāmatu skaits. Ja līdz tam, vidēji gadā izdeva 1-2 grāmatas, tad šajā gadā jau sešas. Iestājoties globālai ekonomiskai krīzei, radikāli samazinājās fonda budžets, un krietni savelkot jostas, mācījāmajos dzīvot pilnīgi jaunus apstākļos. Taču neraugoties uz to, līdz pat šai dienai, fonds vidēji gadā publicē 6-7 grāmatas.

Šajos nobriešanas gados nostiprinājās vairāki virzieni, kuros fonds darbojās. Viens no tiem jau tika pieminēts, proti, ciešā sadarbība ar Lutera akadēmiju (grāmatas, konferences, Reformācijas svētki). Šeit vēl ir jāpiemin vienas grāmatas svinīga atklāšana Lutera akadēmijā 2017. gadā, kas vienlaicīgi bija arī akadēmijas 20 gadu jubileja (30. attēls). Proti, fonds apkopoja pirmā un ilgstošākā Lutera akadēmijas rektora (1997–2005) Reinharda Slenskas latviski izdoto darbu krājumu "Tavs Vārds ir manu kāju spīdekļi". Šajā krājumā tika iekļauti viņa teiktie sprediķi mūsu luterāņu draudzēs, raksti dažādās jomās – dogmatikā, baznīcas vēsturē, valsts un baznīcas attiecībās, pastorālteoloģijā. Parasti fonda izdotās grāmatas finansē mūsu draugi ASV, taču šo projektu finansiāli daļēji atbalstīja gandrīz visi rektora laika studenti.

Otrs virziens ir grāmatu izplatīšana draudzēs. Ilgu gadu garumā fonds veica savu grāmatu izplatīšanu apmēram simts luterāņu draudzēs, kurās bija ierīkoti grāmatu galdī, un kuros cilvēki, par ļoti draudzīgām cenām iegādājās fonda grāmatas. Taču pēckrīzes laikā, kurā joprojām negatīvās demogrāfijas un izceļošanas rezultātā samazinās iedzīvotāju skaits, tātad arī draudzes locekļu skaits, fondam bija jāmaina izplatīšanas veids. Proti, ja pirms tam grāmatas burtiski tika pievestas pie baznīcu durvīm, un brīžiem pat īsti nesaprotot, vai ir interese vai nav, tad tagad vairs tik ļoti "neuzbāžamies". Draudzes mūs pazīst. Mācītāji mūs zin. Fonds informē draudzes un mācītājus par jaunumiem, un ja kāds vēlas pasūtīt grāmatas, tad uz to arī esam atsaucīgi. Runājot vēl par piegādes veidu, ir jāpiemin viena būtiska priekšrocība, kāda reiz nebija, bet tagad ir pieejama Latvijā, proti, pakomāti (piemēram, Pasta Stacija, Omniva). Pakomātu piegāde, salīdzinot ar mašīnas piegādi, ir daudz daudz lētāka, ātra un ietaupa ļoti daudz laika. Pēdējo desmit gadu laikā īpaši laba sadarbība fondam ir izveidojusies ar diviem kristīgajiem grāmatu veikaliem "Amnis" un "Ihtis", kā arī ar Jāņa Rozes grāmatu veikalu tīklu.

Trešais virziens, kurā fonds ir darbojies, ir mūsu grāmatu auditorijas paplašināšana. Sākotnēji uzsvars tika likts uz teoloģiskās literatūras izdošanu teoloģijas studentiem un mācītājiem, taču ar gadiem esam sapratuši, ka arī draudžu locekļi, bērni, jaunlaulātie, ģimenes un katehūmeni vēlas izprast un nostiprināties savā ticības dzīvē un mācībā.

Ceturtais virziens ir izbraukuma semināri draudzēs. Doma ir tāda, ka fonds brauc ciemos pie draudzēm ar kādu aktuālu lekciju, pie reizes iepazīstinot arī ar savu darbību un jaunākajām grāmatām. Šādi izbraukuma semināri neko nemaksā apmeklētājiem. Ir tikai jāparūpējas par atbilstošām telpām. Tematus parasti piedāvā vai nu fonds, vai arī izvēlas pati draudze.

Piekto virzienu varētu nodēvēt par Somijas virzienu. Atcerēsimies, jau pašos fonda pirmsākumos, kristieši, mācītāji un profesors Jouko Talonens no Somijas bija īpaši ieinteresēti mūsu baznīcas vēsturē, kā arī teoloģiskās literatūras izdošanā. Jau tika pieminēts, ka 2001. gadā

publicēja somu profesora Ūrasa Sārnivāras grāmatu "Vai Bībelei var uzticēties?" Ar svinīgiem pasākumiem notika vēl divu fonda izdoto grāmatu atklāšana. Šoreiz mūsu somu drauga, Helsinku universitātes profesora, Jouko Talonena sarakstītās grāmatas. 2009. gadā – "Par Baznīcu staļinisma žņaugos"¹⁶. Par godu šī vienīgā nopietnā pētījuma par luterāņu baznīcu Padomju Latvijā publicēšanu, grāmatas autors un fonda vadītājs Juris Uļģis tika uzaicināti uz svinīgu pieņemšanu pie Somijas vēstnieces Latvijā (31. attēls). Savukārt, 2016. gadā ir atklāšanas svētki Lutera akadēmijā otrai Jouko Talonena grāmatai "Cīņa par luterāņu mācītāju izglītību", kurā autors ir rūpīgi apkopojis materiālus par LELB pirmā teoloģiskā institūta vēsturi no 1923. līdz 1937. gadam (32. attēls). Šīs divas grāmatas ir vēl viens spilgts piemērs tam, kā fonds arvien ir bijis ieinteresēts mūsu baznīcas vēsturē un izglītības jautājumos.

Runājot par atbalstu LELBam, nevar nepieminēt "Vienprātības grāmatas"¹⁷ izdošanu un atklāšanas svētkus Virsvaldē 2012. gada aprīlī (33. attēls). Luterāņu ticības apliecību publicēšana latviešu valodā ir patiešām ļoti nozīmīgs notikums gan mācītājiem, gan teoloģijas studentiem, jo tieši šīs ticības apliecības ir saistošas LELB mācībai un dzīvei.

Sestais virziens, kurā fonds darbojas pēdējos desmit gadus, ir Mārtiņa Lutera darbu sērijas izdošana. Pārsvārā tie ir dažādu Bībeles grāmatu skaidrojumi¹⁸, jo Lutera kā nekā bija Svēto Rakstu doktors. Kā zināms, visvairāk Lutera kopotie raksti ir izdoti vācu un angļu valodā. Latvieši ir trešajā vietā pasaulē. Šeit īpašs paldies ir jāsaka Rīgas Biķera draudzei un mācītājam Aleksandram Bitem, jo šī draudze katru mēnesi regulāri ziedo naudu, atbalstot tieši Lutera darbu sērijas izdošanu.

Kopsavilkums

Par fonda darbības virzieniem varētu veikt šādu kopsavilkumu:

1. Teoloģisku grāmatu tulkošana un izdošana.
2. Draudžu locekļu izglītošana ticības jautājumos (grāmatas, izbraukuma semināri).
3. Baznīcas vēstures apzināšanās un konferenču rīkošana.
4. Lutera akadēmijas atbalstīšana ar grāmatām.
5. Ikgadēja Reformācijas svētku svinību organizēšana.

Savukārt, runājot par Luterisma mantojuma fonda rašanos, attīstību un vēsturi, ir noteikti jāņem vērā vairāki plašāki konteksti, kuros tas viss ir norisinājies. Tie ir vismaz četri.

Pirmkārt, fonda attīstība ir cieši saistīta ar LELB identitātes meklējumiem pēc PSRS sabrukuma. Šeit īpaši ir jāuzsver Roberta Feldmaņa faktors, jo tieši pats profesors un viņa "dēli" arvien bija aktīvi ieinteresēti šajos luteriskās identitātes jautājumos.

Otrkārt, fondam arvien ir bijusi saikne ar Somijas baznīcas mācītājiem, īpaši profesoru Jouko Talonenu. Arī šis konteksts ir bijis nozīmīgs fonda vēsturē.

---

¹⁶ Pilns nosaukums: "Baznīca staļinisma žņaugos. LELB padomju okupācijas laikā no 1944. līdz 1950. gadam."

¹⁷ Šis jau ir otrais izdevums. Atcerēsimies starpgadījumu ar Augsburgas Institūta pirmo izdevumu.

¹⁸ Šajā sērijā ir iznākušas šādas grāmatas: Jāņa evaņģēlija skaidrojumi (divi sējumi), Apustuļa Jāņa pirmās vēstules skaidrojums, Psalmu skaidrojums, Pāvila Vēstules galatiešiem skaidrojums, Pravieša Jesajas grāmatas skaidrojums, Apustuļa Pētera pirmās un otrās vēstules skaidrojumi, Galda runas, Jēzus Kalna sprediķis, Par Kristus Vakarēdienu, Baznīcas Bābeles gūstā, *Magnificat*, Par gribas verdzību, Praviešu Daniēla, Hozejas, Joēla un Amosa skaidrojumi.

Treškārt, fonda izveidošanās un attīstība ir tieši saistīta ar LELB, ja var tā izteikties, ārpolitiku jeb ar to, kā un ar ko LELB veidoja attiecības ar citām pasaules baznīcām. Neapšaubāmi, tieši attiecības ar Luterāņu baznīcu Misūrī sinodi, bija un ir visnoteicošākās fonda vēsturē.

Ceturtkārt, fonda darbība visciešākā mērā ir bijusi saistīta ar LELB mācītāju sagatavošanu, īpaši apgādājot mācītājus ar labu luteriski teoloģisku literatūru.

2019 – Kas tālāk?

Ir pagājuši 25. gadi fonda vēsturē. No vienas puses, tas ir daudz, par ko liecina viss iepriekš sacītais. No otras puses, tas ir maz, jo 25. gadi, ja salīdzinām ar cilvēka dzīves garumu, ir tikai tāds labs iesākums. Līdz ar to, manuprāt, ir vietā jautāt, bet kas tālāk?

Atcerēsimies, ka fonda galvenais mērķis ir konfesionālas luteriskas literatūras tulkošana un publicēšana latviešu valodā luterāņu draudžu locekļu un mācītāju vajadzībām. Vai arī izsakoties savādāk, fonds arvien nodarbojas ar luteriskās identitātes jautājumiem. Šeit es saskatu tuvākajos gados lielu izaicinājumu fondam, jo LELB arvien atrodas savas identitātes meklējumos. Un to var saprast, jo nepilnu trīsdesmit gadu ilgs periods, kopš LELB "augšāmcēlās" pēc PSRS sabrukuma, ir gana mazs, lai atrisinātu šos fundamentālos identitātes jautājumus. Taču, šķiet, ka mūsu "jaunās" baznīcas identitātes meklējumos, notiek tas, ko reiz profesors Roberts Feldmanis sacīja 1993. gada 10. novembra Mārtiņa Lutera 510. gadu atceres pasākumā LELB Konsistorijā. Starp vairākām lietām profesors sacīja "… it kā visur citur ārpus mūsu ticības pieredzes ir atrodamas vērtīgas mantas, bet mēs, lūk, esam tukšinieki ..".

Joprojām atrodoties savas identitātes meklējumos, LELBā, šķiet, prevalē uzskats, ka tukšinieki vien esam, un ka "vērtīgās mantas" ir jāmeklē ārpus luteriskās mācības un tradīcijas robežām. Vai arī – luterisms ir labs, bet kāpēc gan lai to neuzlabotu vēl ar citām lietām?

Kādas tad ir šīs atrastās "vērtīgās mantas"? Uzskaitīšu pašas būtiskākās, kuras jau ir atrastas:

1. Aizraušanās ar Zen budismu, austrumu meditācijām, eneagrammām.
2. Pareizticīgās baznīcas garīguma un klosteru prakses mācīšana.
3. Ļoti aktīva un masveidīga jezuītu garīguma izplatīšana luterāņu mācītāju vidū.
4. Aizraušanās ar labklājības un veselības teoloģiju (harizmātiķi).
5. Baznīcas izaugsmes kustības (*Church Growth Movement*, evaņģelikāļi ASV) principu ieviešana draudzēs.

Tā kā šīs "vērtīgās mantas" tiek ļoti plaši lietotas LELBā, tad fondam vēl būs daudz darāmā, lai parādītu un atklātu luterāņiem Latvijā, ka mēs neesam tukšinieki, ka, lai nodzīvotu pilnvērtīgu Kristus mācekļa dzīvi un iemantotu mūžīgo dzīvību, šīs iepriekš pieminētās "vērtīgās mantas" nav ne tikai nepieciešamas, bet ir pat kaitīgas kristīgajai ticībai.

Tādējādi, fonds, redzot šos izaicinājumus, turpina aktīvi strādāt un jau ir uzsācis darbu pie ļoti apjomīga projekta, kurš kārtējo reizi varēs apliecināt, ka mēs luterāņi nebūt neesam tukšinieki. Proti, jau esam uzsākuši tulkot "Luterāņu mācību Bībeli"¹⁹. Šāda Bībele latviešu

---

¹⁹ *The Lutheran Study Bible*, kuru ir izdevusi izdevniecība *Concordia Publishing House*. Vairāk informācijas šeit: <https://www.cph.org/p-11334-the-lutheran-study-bible-hardback.aspx>

lasītājiem vēl nekad nav bijusi un mēs ceram, ka tās ļoti bagātīgais saturs (apraksti, piezīmes, kartes, paskaidrojumi utt.) nesīs arī bagātīgus augļus mūsu luterisko draudžu dzīvēs.

Nupat tika pieminēts fonds, proti, ka fonds ir uzsācis darbu pie apjomīga projekta. Zem vārda fonds, protams, tiek saprasti pavisam konkrēti cilvēki, kuri jau ilgstoši ir darbojušies fonda lietās ar savu atbalstu, padomiem, lekcijām, klātbūtni un lūgšanām. Tie ir valdes locekļi Juris Uļģis, Aleksandrs Bite un Voldemārs Lauciņš, kā arī dibinātāji un atbalstītāji Atis Vaickovskis, Haralds Biete un Krišjānis Bulle.

Kas tālāk? Uzdodot šo jautājumu, mēs, fonda darbinieki, priecājamies un novērtējam katru gadu, kuru tas Kungs mums novēl darboties šajā lauciņā.

Kas tālāk? Uzdodot šo jautājumu, mēs negribam nodarboties ar fantāzijām un pravietojumiem, bet gan savās lūgšanās visu nākotni ieliekam Viņa rokās.

Kas tālāk? Tālāk ir joprojām Dieva žēlastības laiks un mēs tajā darbosimies tik ilgi, kamēr būs atvēlēts.

Slava vienīgajam Dievam!